

פרוטוקול מס' 126
מישיבת ועדת הפנים ואיכות הסביבה
יום רביעי, כ"ה בתמוז התשנ"ז (30 ביולי 1997), שעה 09:00

נכחו:

חברי הוועדה: מיכה גולדמן - היו"ר

מוזמנים:

חה"כ רחבעם זאבי
נצ"מ ענת שפי - משרד לביטחון פנים
רפ"ק אמיר מנדלמן - משרד לביטחון פנים
עו"ד תמי חריף - לשכה משפטית, משרד לביטחון פנים
לבנת משיח - משרד המשפטים
חנה זיכל - משרד הפנים

היועצת המשפטית: מירי פרנקל-שור

מנהלת הוועדה: יפה שפירא

קצרנית: רויטל יפרח

סדר-היום: הצעת חוק לתיקון פקודת המשטרה (תיקון - ענידת תג זיהוי), התשנ"ו-1996

=====

הצעת חוק לתיקון פקודת המשטרה (תיקון - ענידת תג זיהוי).
התשנ"ו-1996היו"ר מיכה גולדמן:

אני מתכבד לפתוח את הישיבה.

רחנעם זאבי:

הצעת החוק הזו היתה "הריון ממושך" שבסופו של דבר הולידה הסכמה כללית. בדיון במליאה התקבלה ההצעה החל מהסיעות הערביות והקומוניסטים וכלה בימין הקיצוני. הצעת החוק הזו נולדה על רקע של תלונות רבות וקשות בזמן ההפגנות לפני שנים אחדות, כאשר שוטרים נתנו דרור לאלותיהם ולאגרופונים שלהם ואי אפשר היה להתלונן עליהם, כי אי אפשר היה לזהות אותם. במקרים מסויימים בהם ביקשנו זיהוי קיבלנו את אותו שם של אותו שוטר לגבי שוטרים שונים. כלומר, היה מוסכם בין חלק מהשוטרים להחליט על שם מוסכם.

בימי המנדט לכל שוטר היו שני מספרים: מספר אירופאי ומספר ערבי כי היתה בארץ אוכלוסיה ערבית גדולה. בימינו רוצים שיופיעו שמות במקום מספרים. זה מקובל עלי, אם כי אני חושב שלהרבה אנשים היה יותר נוח שיופיע מספר.

היו"ר מיכה גולדמן:

מאז השואה נזהרים בישראל מלהשתמש במספרים.

רחנעם זאבי:

אני לא מתעקש על מספר. אני מזכיר זאת מאחר ולעניין השם יש תכליות נוספות ולא רק זיהוי במקרה של עימות בהפגנה או התפרעות. אני סבור שכל המדינה והחברה צריכה לעבור לתגי זיהוי. הצלחנו להעביר זאת אצל יושב ראש הכנסת לפני שבועיים, שכל באי הבית ועובדי הבית, למעט חברי כנסת לצערי, ישאו תגי זיהוי. כאשר אפנה לכל אדם שמסתובב בכנסת מיד אוכל לדעת את שמו. חבל שהוא לא יוכל לדעת את שמי. אני חושב שאנו צריכים לשמש דוגמא.

הנושא כרגע מצוי בידי המשטרה ובשלבים מסויימים היתה התנגדות להצעה. לימים, שיכנענו את השר הקודם מר משה שחל שאמר שהדבר נעשה לטובת המשטרה. גם השר לביטחון פנים זהיוס קיבל זאת וכמובן שיש הצעות לתיקון. החוק הזה ימצא את ביטויו בשני חוקים: פקודת המשטרה וחוק העונשין. החוק מחייב כל שוטר ללכת עם תג על דש הבגד, עליו מופיע שמו ושם משפחתו.

למען הסדר הטוב, אני חייב להזכיר שחבר הכנסת דהאמשה ביקש שהשמות יופיעו גם בערבית. זה לא נראה לי. לא בגלל שערבית אינה שפה רשמית בישראל אלא מהסיבה שהעומס על התג הקטן יקטין את האותיות ואי אפשר יהיה לקרוא את הכתוב עליו. אם תהיה תביעה בוועדה שהשמות יופיעו בעברית

וערבית יהיה צורך בשני תגים. שני תגים משני צידי החזה הוא עומס מיותר על המשטרה והשוטר.

אני מבקש שוועדת הפנים תאשר את הצעת החוק כאשר זה ימצא את ביטויו: "1. בפקודת המשטרה נוסח חדש התשל"ה-1971 בסעיף 79 בסופו יבוא:

"(3) שוטר לבוש מדים שאינו עונד תג זיהוי כאמור בסעיף 5א(א), לא יהיה מוסמך לפעול בהתאים להוראות סעיף זה."

2. בחוק העונשין, התשל"ז-1997, אחרי סעיף 154 יבוא:

154א. שוטר לבוש מדים שאינו עונד תג זיהוי גלוי לעין, הנושא את שמו ושם משפחתו, לא יהיה מוסמך לפעול בהתאם להוראות סעיפים 153 ו-154."

יש בעיה עם שוטרים שלא במדים.

חנה זיכל:

המכנה המשותף ליוזם ההצעה ולמערכת הוא שצריך לתת בידי האזרח כלים לזהות שוטר במהלך פעילויות כאלה, על מנת שיוכל להתלונן אם השוטר פעל שלא כדין. השאלה מה היא הדרך הנכונה לעשות זאת מבלי לפגוע בתפקוד המערכת. בדיונים הקודמים נגענו בקשיים המעשיים הנובעים מהוראה כזו, כאשר שני הקשיים העיקריים הם: כאשר תג זיהוי נופל במירדף למשל שלא באשמת השוטר, או הוסר ביוזמת מישהו שרוצה לנטרל את השוטר לאור הוראות החוק.

מאחר ואנו מודעים לבעיה הזו ואנו שותפים לדיעה שצריך לתת את הכלים לאזרח, נפעל במסגרת חוק המעצרים החדש ונכניס שם חובת זיהוי. כמו כן, יכנס לתוקף סעיף נוסף בינואר 1998 הקובע ששוטר לבוש מדים יענוד תג זיהוי גלוי לעין הנושא את שמו ושם משפחתו. זה בחקיקה ראשית מעוגנת. חובה שהיתה עד היום בפקודות הקבע שלא תמולא, ניתן יהיה להביא את האדם לדין על אי מילוי הוראה.

החלופה השנייה מתייחסת לשוטר שאינו לבוש מדים ומשתמש בסמכויות שוטר כלפי אדם. עליו לזהות את עצמו בפני האדם בציון שמו או כינויו הרשמי בהיותו שוטר וכן בהצגת תעודת המנוי שלו. שוטר שהוא לבוש מדים המשתמש בסמכויות שוטר כלפי אדם, יציג את תעודת המנוי שלו מיד עם דרישתו של אותו אדם. שוטר ימסור את פירטי זהותו ומספרו האישי לבקשת כל אדם בכל עניין הקשור להיותו שוטר בין אם הוא לבוש מדים ובין אם הוא לא לבוש מדים. כתוב גם מתי לא חלה חובת ההזדהות. כאשר זה עלול לסכל ביצוע סמכות, עלול לגרום לפגיעת ביטחוננו של השוטר או חלפו נסיבות שמלאו מילוי החובות לפי סעיף זה. כאמור, על השוטר למלא את ההוראות מוקדם ככל האפשר.

יש כאן תיקון חקיקתי שהוא מאוד משמעותי. אנחנו לא יודעים מה ההשלכה של ההוראה הזו על השטח. יכול להיות שההוראה תשביע את רצון חבר הכנסת זאבי וגם את רצוננו שמבחינה זו הוא רצון משותף. לכן, כדאי לחכות

לחודש ינואר 1998 בו החוק יכנס לתוקף. בעקבות הפניות של חבר הכנסת זאבי לשר שחל, כבר מזמן היו דיונים במשטרה בין המפקד הכללי לשר וניתנו הוראות.

חבר הכנסת זאבי מדבר על דוגמאות שלפני הדיונים האלה ולא על דוגמאות עכשוויות. אני מקווה שלא יהיו דוגמאות שכאלה.

רובעם זאבי:

החוק לא מותאם לפלח אחד של האוכלוסיה. מחר יפגינו הערבים, מחרתיים יפגינו החרדים - צריך לתת מענה לכולם.

חנה זיכל:

לכן, אני חושבת שיש לתת "צי'אנס" לחקיקה החדשה בחוק המעצרים שתיכנס לתוקפה בינואר. אנו נתכנס בחודש מרץ 1998 או שנחכה למצב שבו תהינה הפגנות ונראה מה יהיו המשמעויות והלקחים מהפעלת הסעיף החדש. אנשים מתלוננים על אי הזדהות לא רק בעניין הפגנות.

רובעם זאבי:

לפני שבועיים הייתי בביקור בישוב בית זרזיר וסיפרו לי שם שמוציאים לפועל באו להפקיע ציוד והתנהגו מאוד לא יפה ולא יכלו להתלונן כי לא ידעו את שמות האנשים.

חנה זיכל:

זהו אינטרס מערכת, כי אם מישהו כשל כל המערכת נבחנת על הדרך בה היא מטפלת בכושלים. אם אי אפשר לזהות את האנשים שכשלו איך אפשר לטפל בהם? לכן יש לנו אינטרס משותף. הבה נראה אם האינטרס הזה כפי שמיצינו אותו בחוק המעצרים יעזור לנו. החוק הזה לא מת, תמיד נוכל להחיות אותו.

רובעם זאבי:

אני לא מבין מה את מציעה.

חנה זיכל:

אני מציעה שנחכה עם הצעת החוק הזו כי אני חושבת שהסדר שבפקודת המעצרים מצויין והוא יוכיח את עצמו.

רובעם זאבי:

אני לא מסכים לכך.

היו"ר מיכה גולדמן:

מאחר ואנו לפני יציאה לפגרה, אני חושב שצריך לקבל את הצעת המשטרה. יש ללמוד את הדברים בשטח ויש לנו שלושה חודשים לכך.

רחבעם זאבי:

מה יש ללמוד? זוהי סחבת.

היו"ר מיכה גולדמן:

בתום הפגרה, בשבוע הראשון נחזור לדון בנושא. אני לא דוחה זאת עד ינואר. אני לא רוצה לקיים עתה הצבעה ולהיכנס למצב של ניצול רוב נגד מיעוט. לכן, אני מבקש לקיים ישיבה מיד לאחר הפגרה וניתן אפשרות למשטרה לבדוק את הדברים.

חנה זיכל:

ישום החוק מתחיל רק בינואר.

היו"ר מיכה גולדמן:

התייעצתי עם היועצת המשפטית של הוועדה, ואני מבקש מחבר הנסת זאבי לא לקיים הצבעה היום אלא לחכות לדיון שיתקיים בשבוע הראשון שלאחר הפגרה. זה יאפשר למשטרה לבחון את העניין.

רחבעם זאבי:

זה יהיה בשיא הפעימה השנייה. למי יהיה זמן לדון בזה?

היו"ר מיכה גולדמן:

אני מתחייב על כך. לכן, לא נקיים הצבעה היום ונקיים את הדיון לאחר הפגרה. אני מודה לכולם. הישיבה נעולה.

(הישיבה ננעלה בשעה 09:20)